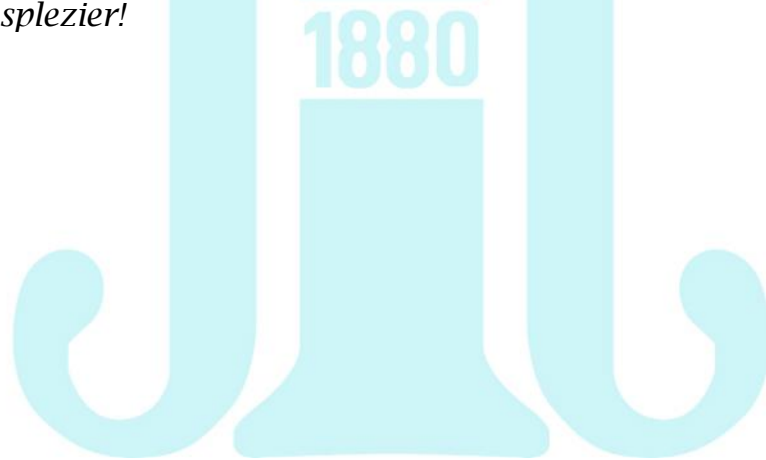

Even uw aandacht...

*Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.
Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het
mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.
Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige
toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van
boekjes voor opvoering beslist.*

Veel leesplezier!

**D'AGENTEN GAAN OPZIJE
ALS ZE NEN TRAM ZIEN RIJE**

blijspel in drie bedrijven

door

1880

Romain Deconinck

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen

2008

Nr.2993

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste TIEN tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aanvraagkaart die, degelijk ingevuld, minstens vier weken de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. moet worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

Stichting Bredero Auteursrechtenbureau
Valeriaanstraat 13
1562 RP Krommenie

BELANGRIJKE OPMERKING !

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk *D'AGENTEN GAAN OPZIJE ALS ZE NEN TRAM ZIEN RIJE* op te voeren moet de naam van auteur *ROMAIN DECONINCK* vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen. De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.

Wettelijk depot D/2008/220/35
ISBN 978-90-385-10330

© 2008 Toneelfonds J. Janssens/Romain Deconinck
www.toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

PERSONAGES

(5 dames - 5 heren)

STIEN POTAARDE

ALOFNSIENE, zijn vrouw

PIJKE, vriend van Stien

ELODIE, zijn vrouw

SIMONNE, oudste dochter van Stien

ALFRED, haar echtgenoot

FRIEDA? jongste dochter van Stien

ALEWIS, familie van Elodie

MICHEL, zijn zoon

MADO, oud vriendin van Stien

DECOR

EERSTE EN DERDE BEDRIJF : Thuis bij Stien Potaarde

Het toneel stelt een gewone huiskamer voor, met dit verschil dat het behangpapier van de muren is getrokken en hier en daar met krantenpapier is beplakt, alsof men gaat behangen. Ook de meubelen zijn met doeken of lakens overhangen om ze van het stof te vrijwaren, juist enkel een kast (voorplan rechts) die nog de grote kuis moet ondergaan. In het midden staan twee schragen met een grote plank op waarop men het papier kan inpappen. Links van de geïmproviseerde paptafel een stoel. Midden fond algemene opkomst en links en rechts voorplan deuren. In de fond links op een meubel liggen enkele oude kranten. In het derde bedrijf is het toneel is hetzelfde als in het eerste bedrijf. De geïmproviseerde werktafel staat nog steeds in het midden evenwel nu met een stoel links en rechts ervan. De meubelen staan nog steeds met lakens of dekens overhangen. Juist de muren zijn behangen, maar zoals Stien heeft gezegd: het behangpapier is geschoten en gesmeten. Het hangt scheef, met vlekken, scheuren en stukken opgeplakt voor de reparatie.

TWEEDE BEDRIJF : In het Gravensteen

Het toneel stelt een zicht voor op een wal van het Gravensteen. Van links naar rechts is het toneel afgemaakt met een muur met de overbekende schietgaten. In het midden daarvan – een weinig naar links – is het even gekend stenen wachtershok. Achter de muur ziet men torens en daken, het panorama van Gent.

E E R S T E B E D R I J F

Thuis bij Stien Potaarde

1^e toneel : Alfonsiene, Stien, Frieda.

(Stien zit links van de paptafel de rand van een rol behangpapier te snijden.)

ALFONSIENE : *(staat aan de kast voorplan rechts en haalt er een stapel borden uit die ze aan Frieda geeft die naast haar staat. Op de grond naast Alfonsiene staat een emmer water met een spons in.)* Voila, 't is 't laatste! Zet die taluren¹ in 't schotelhuis in de pompsteen bij de reste, dat we ze tons ne keer een voor een goed kunnen afwassen veur dat we ze in de kasse weere zetten.

FRIEDA : Ja ma! *(af met borden voorplan rechts)*

ALFONSIENE : *(roept haar achterna)* En voorzichtig, laat ze niet vallen!!

STIEN : *(terwijl hij nijdig aan 't snijden is)* Miljarde! Miljarde! Is dat nu ne moment veur aan de grote kuis te beginnen?!! 't Is ne keer Gentse fieste!

ALFONSIENE : *(terwijl ze de kast begint uit te wassen met de spons, nijdig terugkaatsend)* Neen! We zullen wachten tot wanneer dat 't Allerheilige is, zul, "liever lui dan moe"!!

STIEN : *(nijdig)* "Liever lui dan moe"!! Miljarde!! Ge hebt maar ENE keer congé op een jaar en 't is als 't Gentse fieste is en ge moet tons nog behangen!

ALFONSIENE : 't Is juist daarmee! Waarveure peisde dade congé hebt.

STIEN : Veur mij uit te rusten!

ALFONSIENE : Als ge gaat gaan werken ruste u al genoeg uit!

STIEN : Sésa! 't Is maar als ik mij wil uitrusten da'k moe gaan werken. Papier op de muren plakken!

ALFONSIENE : *(nijdig-spottend)* Neen! Ge zou liever mee uwe kameraad Pijke in de cafés gaan plakken! *(beweging van drinken)*

---

¹ borden

STIEN : Laat er mijne kameraad Pijke vantussen! Hij is zo vriendelijk veur mee zijn vrouwe Elodie ons van de morgen te komen meehelpen.

ALFONSIENE : Vaneige, omdade 't gij hulder gevraagd hebt! Menheere moet weere mee knechten werken!

STIEN : Neen, ge kunt gij mij mee helpen behangen, gelijk verleden jaar. Er stonden zo schune blomkes op ons papier en tegen dat het aan de muur hangde waren het almaal cactussen!

FRIEDA : (*Terug op van voorplan rechts met de borden. Aan voorplan rechts.*) Ma, de pompsteen staat vol van al hetgeen dade uit de kasse g'haald hebt, die taluren kunnen er niet meer bij! Waar moe'k ze zetten?

ALFONSIENE : Zet ze tons op tafel dan z'uit uw handen zijn of ge laat z'algelijk² nog vallen.

FRIEDA : De tafel staat ook al vol.

ALFONSIENE : (*wanhopig-nijdig*) Zet ze tons op uw hoofd, grote tsane!³

FRIEDA : Ja ma! (*af voorplan rechts*)

STIEN : 'k Vraage mij af waarveure dade nu al uw kassen moet uitkuisen ook.

ALFONSIENE : De kassen moeten ook uitgekuist worden als het grote kuis is. En ook daarbij als ze leeg zijn kunde nog zo gemakkelijk behangen.

STIEN : Zeg, 'k heb uw kasse niet vandoen veur te behangen, zul.

ALFONSIENE : 'k Ken u! 't Zou kunnen zijn gelijk in 't liedje: "Wat zijn die bulden in dat papier?" en dade over mijn kasse behangen hebt veur ze niet te moeten verzetten.

STIEN : (*nijdig*) 't Is goed da'k benijt⁴ ben van in mijn vingers te snijden, 'k zou anders lachen! (*Achter toneel geluid van vallend aardewerk.*)

ALFONSIENE : (*verschrikt*) Och Heere mijn taluren! Frieda heeft mijn taluren laten vallen! (*legt de spons in de emmer, droogt vlug haar handen af aan haar schort*)

STIEN : (*ondertussen lachend*) Daar wacht ik al lange achter! (*lachend*) 't Is den eerste keer, sedert da'k in congé ben, da'k zo leute⁵ heb!

---

² Toch nog

³ onnozele vrouw

⁴ bang

⁵ plezier

ALFONSIENE : *(nijdig)* Gade nu in uw vingers niet snijden, onnozeleire! *(Ze gaat vlug naar voorplan rechts. Frieda op hetzelfde ogenblik op van voorplan rechts. Alfonsiene kwaad tot Frieda.)* Awel? Wat hedde nu weeral uitgestoken?

FRIEDA : *(beteuterd)* De taluren zijn gevallen ma, en 't is uw schuld.

ALFONSIENE : Mijn schuld?!

FRIEDA : Ja, ter was nieveranst geen plaatse ne meer en g'hebt gezegd da'k ze op mijn hoofd moest zetten.

ALFONSIENE : En tons?⁶

FRIEDA : 'k Heb het gedaan en ze zijn er afgevallen!

ALFONSIENE : *(kwaad met de hand dreigend)* Zie, 'k moet mij inhouden! Gij uilskuiken! Gij stommerik!!! *(vlug af voorplan rechts)*

STIEN : *(luid lachend)* Miljarde! 't Is leen van mijn eerste communie da'k zo goed gelachen heb!

FRIEDA : *(pruilend in het midden, voor tafel komend)* Waarveure moest ma nu zeggen da'k die taluren op mijn hoofd moest zetten ook!

STIEN : *(steeds lachend)* Vaneige mijn kind! g'Hebt nog chance dat ze niet gezegd heeft dade de kasse op uw hoofd moet zetten.

FRIEDA : *(steeds pruilend)* En ze zal tons weere heel den dag lopen zagen als er zullen gebroken zijn.

STIEN : *(als boven)* Miljarde! Als ze almaal gebroken zijn, lach ik mij een breuke!

ALFONSIENE : *(jammerend op van voorplan rechts)* Twee taluren zijn er nog heel! De reste ligt op de grond te schriemen⁷ veur in de vuilbak gesmeten te worden!

FRIEDA : *(tot Stien)* Alee, g'hebt chance pa, ge zult geen breuke hèn van 't lachen.

ALFONSIENE : *(Dreigend met de hand naar Frieda. Frieda vlucht bang over naar links, voorbij Stien)* En gij hebt chance da'k nog zoveel werk heb of 'k gaf u een rammelinghe dade heel de Gentse fieste in uw bedde 't vuurwerk kost zien!

STIEN : *(zingend)* 't Is niets zo goed of een goede Gentse fieste...

ALFONSIENE : *(Nijdig)* Geestigaard! *(neemt terug de spons uit de emmer en terwijl ze verder de kast uitkuist)* 'k Ben ne keer curieus op wat dat we gaan eete van de noenen!

STIEN : Gelijk boer Janssens: uit dezelfde pot!

---

⁶ en dan

FRIEDA : (*pruilend*) Ge meugt gerust zijn dat het hier geestig is als 't grote kuis is.
Alze 'k ik van z'n leven zal getrouwd zijn komt er gene grote kuis in mijn huis!

ALFONSIENE : Gij trouwen?! Ei ge ziet het! g'Hebt nog geen verstand veur mee de potjes te spelen!

FRIEDA : Pa zegt dade veur te trouwen geen verstand moet hèn!

STIEN : 't Is heel juist. (*met bijbedoeling*) 't Is maar ACHTER dade getrouwd zijt dade uw verstand begint te krijgen... (*met een zucht*) ... als het te late is!!

ALFONSIENE : (*nijdig tot Stien*) Hoe ouder dade gij wordt, hoe geestiger dade gij zijt!

FRIEDA : (*met jeugdige waardigheid*) En ook daarbij: 'k ben 18 jaar en 'k heb al mijne ouderdom veur te beginnen vrijen!

ALFONSIENE : (*kwaad dreigend*) Als ik u nog vele van vrijen en trouwen hoor spreken gade, inplaatse van vuurwerk, sterrekes zien, zul. Alee vooruit, pakt de borstel en 't vuilblik en gaan kuist die gebroken taluren op in 't schotelhuis!

FRIEDA : Waar staat de borstel en 't vuilblik ma?

ALFONSIENE : (*wanhopig*) "Waar staat de borstel en 't vuilblik?"!! (*kwaad*) Op de zolder, grote tsane!

FRIEDA : Ja ma! (*wil afgaan midden fond*)

ALFONSIENE : Waar gade naartoe?

FRIEDA : Awel, naar de zolder.

ALFONSIENE : (*wanhopig*) Zoude nu de krampe in uw amandels niet krijgen? (*kwaad tot Frieda*) De borstel en 't vuilblik staan op hulder geweune plaatse: in 't schotelhuis!

FRIEDA : (*terwijl ze afgaat voorplan rechts*) Waarveure zegde tons "op de zolder"? Gij zegt mij altijd alles verkeerd omda'k mis zou doen. (*af voorplan rechts*)

ALFONSIENE : Wacht, mee een beetje gaat ze komen vragen waar dat de vuilbak staat.

STIEN : Zegt heur alstublieft niet "op ons slaapkamer" of ze giet nog al die gebroken taluren in ons bedde!

ALFONSIENE : Dat spreekt van vrijen en ze weet nog de borstel niet staan.

STIEN : Diene borstel is niets, als ze maar heure vrijer weet staan.

---

⁷ te wenen

ALFONSIENE : *(Heeft ondertussen gedaan met kuisen, legt de spons in de emmer en gaat deze uiterst links voorplan uit de weg zetten. Ondertussen)* Vrijer? Dat z'heur oplet, 'k zeg het heur! 18 jaar! Ze kan nog maar mee ruzie⁸ heur hoofd boven water houden.

STIEN : Zeg, hedde uwe tijd vergeten dan, madam Potaarde, als ge nog mademoiselle Alfonsiene Blekvoet waart? Ge waart toch ook maar mee ruzie "18 jaar en een appeltaarte" als ge mee mij beginnen vrijen zijt.

ALFONSIENE : *(Is ondertussen enkele oude dagbladen in de fond gaan halen en is terug naar kast aan voorplan rechts gekomen, waar ze de dagbladen op de boorden begint te leggen.)* Ja ik, maar IK wiste tenminste mijn moeder heure borstel staan en 'k zette de taluren op mijn hoofd niet!

STIEN : Nee! 't Is waar, 't is maar achter dat we getrouwd waren dade de taluren naar MIJN hoofd beginnen smijten zijt!

ALFONSIENE : Vaneige!⁹ 'k Wist tons nog niet, als we vreeën, dade zo ne grote leugeneire waart! *(jaloers)* Want g'had mij wijsgemaakt da'k uw eerste liefde was, hein? Maar g'had er mij vergeten bijzegge dade daarveure al lange gevreeën had mee een zekere Mado!

STIEN : *(met een zucht)* Ahsa, 't lolleke ga weere beginnen!

ALFONSIENE : *(als boven)* g'Had uw buze g'had van uw Madotje en ge zijt uit coleire mee mij beginnen vrijen.

STIEN : *(Heeft gedaan met de kant af te snijden en begint in "een coleire" het behangpapier op te rollen. Nijdig)* 't Is waar! En 't is altijd in 'n coleire dat ne mens stommiteiten doet!

ALFONSIENE : *(steeds als boven)* Mado was zo een schuun meiske, hein? Ze kost zo schune kijken mee heur ogen.

STIEN : Mee wat moest ze kijken? Mee heur stietbeentje¹⁰?!

ALFONSIENE : *(vervolgend)* z'Had zo schune handjes! Zo schune voetjes! Zo schune beentjes! En 'k wille tons van de reste niet spreken diede ook zo schune vond! Maar z'heeft chance g'had da ze in den tijd naar Antwerpen gaan weunen is of z'had mee heur schuun dingen in de vuilbak gelegen!

⁸ amper, met moeite

⁹ natuurlijk

¹⁰ staartbeentje

FRIEDA : *(op van voorplan rechts met vuilblik waarop gebroken aardewerk ligt)* Ma waar staat de vuilbak? 'k Vind hem nieveranst niet.

STIEN : *(nijdig)* g'Hebt maar achter Mado te vragen! *(legt de rol behangpapier op de paptafel en neemt de afgesneden bandjes van de grond op.)*

FRIEDA : *(ongelovig)* Jamaar, geen lollekes¹¹, hein pa?! 'k Zou niet girre weere mis zijn!

ALFONSIENE : De vuilbak staat op zijn geweune plaatse!! *(Er wordt gebeld.)*

STIEN : *(de zin van Alfonsiene vervolledigend:)* Op de slaapkamer!

ALFONSIENE : Ze bellen, 't zal Elodie en Pijke zijn! *(af midden fond rechts)*

FRIEDA : *(verwonderd)* Op de slaapkamer? Is dat nu een plaatse veur ne vuilbak te zetten?

STIEN : *(bij Frieda met afgesneden papier)* 'k Gelove dat uw moeder toch gelijk heeft! Ge spreekt van vrijen en ge weet nog de vuilbak niet staan!

FRIEDA : *(verwonderd)* Hedde veur te vrijen ne vuilbak vandoen?

STIEN : *(nervus)* Ja!! Veur de zever in te smijten diede vertelt als ge verliefd zijt. *(kwaad)* De vuilbak staat op de koer! *(legt het papier op het vuilblik)* Né, smijt er dat papier ook in.

FRIEDA : 'k Heb al op de koer weest kijken! 'k Heb 'k ik hem niet zien staan.

STIEN : *(terwijl hij haar kwaad afduwt voorplan rechts)* Als ge op de wc zit, staat hij rechtover dat hartje dat in de deure is!! *(Frieda af voorplan rechts.)*

2e toneel : Stien, Alfonsiene, Elodie, Pijke.

(Alfonsiene op van midden fond rechts, gevolgd door Elodie en Pijke. Stand van links naar rechts: Pijke, Elodie, Alfonsiene en Stien.)

ELODIE : *(groetend)* Bonjour Stien.

PIJKE : Stien! *(Pijke gaat moe op stoel links van paptafel zitten)*

STIEN : Elodie! Pijke!

ELODIE : Excuseert ons Alfonsiene dat we zo late zijn, maar 't is den tram zijn feite! C'est le défaut de la tram!

---

¹¹ grapjes

PIJKE : *(terwijl hij zich op de stoel laat vallen)* ‘k Ben doodmoe.

STIEN : *(komt achter de paptafel)* Ei ’t is rap dade doodmoe zijt! Ge zijt nog niet begost mee mij ’t helpen.

PIJKE : *(terwijl hij een pakje dat hij bij zich had op de tafel legt, verbeterend)* ‘k Ben doodmoe van mee den tram te rijden!

ELODIE : Dat is tegenwoordig nogal wat gekakt sedert dat de politie in ruzie ligt mee den tram. C’est aujourd’hui kaké sur la tram de la police.

PIJKE : Veur vijf minuten verre te rijden zijde een uure onderweg! Als ge ne verkeersagent tegenkomt stade iedere keere tien minuten te koekeloere!

ELODIE : Oui! Pour chaque agent de trafic c’est dix minutes de koekeloerekoek!

PIJKE : Nen agent is tegenwoordig zo erg of een brugge : ge staat er altijd veur of ‘t riekt er naar.

ALFONSIENE : Alfred mijne schuunzeune, die ook agent is, heeft het ons verteld: ze doen dat uit protest omdan ze huldere parcour kwijt zijn.

ELODIE : Als ze willen protesteren, ’t akkoord, maar niet op ons, hein! Si ils veulent protter, d’accord, mais pas sur nous.

PIJKE : Is huldere schuunzeune en hulder dochter hier nog niet? Ze gingen toch ook komen meehelpen van de morgen?

STIEN : *(uiterst links van Pijke komend)* Hij zal ook retard hèn, gelijk g’hulder. Ei ja, als agent mag hij veur niets ne meer rijden en is ’t hij ook verplicht van te voete te gaan, hein.

ALFONSIENE : Onnozeleire! Alfred heeft dienst van de morgen en achter zijn werk komt hij subiet naar hier mee Simonne.

STIEN : Apropos Pijke, hoe hedde ’t gisteren gesteld op hulder voyage. *(Pijke springt recht en doet onmiddellijk onderduims teken aan Stien om te zwijgen. Elodie slaakt een lichte kreet en is een zenuwzinking nabij.)*

ELODIE : Doet mij op die voyage niet peizen!!

ALFONSIENE : *(verwonderd)* Alee Elodie, waarveure beginde nu weere muile te trekken gelijk ne karrekol die een tupooge¹² heeft.

ELODIE : ‘k Krijg een crise nerveuze als ik er op peize!

---

¹² tupoog = ontsteking aan het oog

STIEN : g'Hebt toch mee hulder spaarmaatschappij "De Dappere Spaarders" veur heel den dag naar Antwerpen geweest.

PIJKE : *(als boven, stil tot Stien)* Zwijgt Stien!

ELODIE : Ja, w'hèn heel den dag in de Beestenhof geweest! Nous étions tout le jour chez les bêtes.

PIJKE : *(groen lachend, om iets te zeggen)* Ja, mijn vrouwe was van de martikos¹³ niet wegschuppelijk¹⁴!

ALFONSIENE : *(tot Elodie)* En is 't van die martikos dade een crise nerveuse hebt? Hedde daar famielde bij gezien misschien?

ELODIE : *(bezieet Pijke kwaad)* Neen neen ik! Maar daar, mijne snellaard¹⁵ weere! Achter dat we van den beestenhof kwamen had hij vaneige weere dust!¹⁶

STIEN : *(over voorbij Pijke, bij Elodie. Geamuseerd)* Jamaar van martikos krijgde dust zul! *(Pijke stampst hem steeds om hem te laten zwijgen.)*

ELODIE : *(verder vertellend)* En we zijn mee de maatschappij in een cafeetje gevallen. Le société est tomber dans un café!

ALFONSIENE : Ja en 't heeft weere een zatte partie geweest zeker? 'k Kenne die spaarmaatschappijen! Geweunlijk sparen ze meer in hulder keele of in hulder kasse!

ELODIE : Wel Alfonsiene, moest ik van een zatte partie een crise nerveuse krijgen, 'k liepe hele dagen te schudden en te beven! 't Heeft veel slechter geweest. *(komisch wenend)* Alfonsiene, mijne Pijke heeft mij bedrogen.

PIJKE : *(kwaad)* Zeg Elodie, ge meugt nu niet overdrijven, zul.

ELODIE : Zwijgt flierefluiter! Tais-toi siffleur de flier! Van als we daar binnen gekomen zijn heeft dat vrouwmens uit diene café u niet gerust gelaten.

STIEN : *(gemaakt verontwaardigd)* Oh wat slechterik!

PIJKE : Op uw gemak zul Stien! 'k Neem aan dade gene warme hebt, maar dat is daarveure geen rede veur in de stoove te beginnen kotten!

ELODIE : *(dreigend over, voorbij Stien, bij Pijke)* Durfde afstrijden dat ze heel den tijd in uw oore niet zitten fluisteren heeft? Elle était assis dan vôtre oreille!

---

¹³ apen

¹⁴ ze was er niet weg te krijgen

¹⁵ mijne knappe

¹⁶ dorst

PIJKE : (*die bang een weinig achteruit is gegaan*) Vaneige, 't schaap meende da'k doof was.

ELODIE : Ah! En mee gij doof te zijn hedde gemeend da'k ik blind was zeker. Want alle keren als ze in uw oore geluisterd had stond er water in uw ooge.

PIJKE : 'k Had verdriet... van mij in te houde van 't lachen. Ze vertelde mij dat ze weeuwe was en dat ze niet getrouwd kost geraken.

ELODIE : (*kwaad*) En wat hedde gij in heur oore gefluisterd?

PIJKE : Dat het van mij juist 't verkeerde was: da'k getrouwd ben en da'k gene weeuwirre kost worden.

ELODIE : (*met een zenuwinzinking*) Hoort dat! Hoort dat!! Den een of den andere keer lig ik in mijn bedde te slapen mee mijn keele afgesneden! Je dors dans mon lit avec ma gorge en triep!

ALFONSIENE : (*over, voorbij Stien, bij Elodie*) Alee Elodie, ge moet er nu geen drama van maken, ne waar.

ELODIE : Drama?! Ge kent gij mijne snellaard nog niet zeker! Hij zou u vermoorden binst dade'r bij zijt, zul.

ALFONSIENE : (*droog*) Ja, hij kan u nu moeilijk vermoorden binst dade niet thuis zijt ook, ne waar.

STIEN : (*steeds stokend*) Jammaar Pijke heeft altijd azo geweest! Hij mankeert nog juist nen baard en hij trekt op Landru!!

PIJKE : (*nijdig voor zich*) Oh diene lappekakker!

ELODIE : (*bezieet Pijke, dan plots alsof ze hem herkent*) g'Hebt gelijk Stien. Hij trekt op Landru! 't Is vandaar da'k mijne Pijke kenne!

ALFONSIENE : Alee vooruit, als we gaan blijven voort zeveren over Landru is ten naaste jaar mee Pasen mijne grote kuis nog niet gedaan! (*tot Elodie*) Hedde iets meegebracht veur u niet vuil te maken Elodie?

ELODIE : Ja ik Alfonsiene!

PIJKE : (*toont het pak op tafel*) 'k Heb ook mijn vuil dingen mee!

ELODIE : (*heeft ondertussen uit haar handtas een overdreven kleine schort gehaald*) En ik heb ne voorschoot meegebracht.

ALFONSIENE : (*bezieet het ding*) Heete gij dat nen voorschoot? Ei 't is gelijk een affelschrootje!

ELODIE : 't Is eentje ook, Alfonsiene. Als ik kuise is 't altijd daar da'k mij 't eerste vuil make.

ALFONSIENE : Ah, gij kuist mee uwe affel inplaatse van mee een vodde.

PIJKE : Zwijgt er van, z'heeft nen affel gelijk ne stofzuiger!

ELODIE : (*kwaad*) Tais-toi, Landru!

ALFONSIENE : (*tot Elodie*) Alee kom mee, 'k zal u iets anders geven voor aan te doen, die groter is! (*terwijl ze met Elodie naar voorplan rechts gaat*) En als ge een prise moet hèn, moede 't mij maar zeggen.

ELODIE : (*verwonderd*) Een prise?

ALFONSIENE : Ja, veur als ge mee uwe affel wilt stofzuigen! (*af voorplan rechts*)

ELODIE : (*terwijl ze Alfonsiene volgt*) Maar 't is mijne zeevereire die dat zegt... (*aldus af voorplan rechts*)

3e toneel : Stien en Pijke.

STIEN : (*proest het uit van 't lachen*) Miljarde! Pijke Landru!!

PIJKE : (*kwaad*) Gij zijt toch nen uil! 'k Vraag u nog azo veur te zwijgen als we van dat spel van Antwerpen begost zijn!! (*over naar voorplan rechts, voorbij Stien, om te zien of de vrouwen weg zijn.*)

STIEN : (*naar links*) Zeg Pijke, 'k koste niet gerieken dat dat vrouwmens in uw ore gezeten heeft, zul! (*gaat zitten links van paptafel*) Gij zijt toch nen ongelukkige mens. Gij kunt nieveranst niet naartoe gaan of gij komt altijd wat tegen.

PIJKE : (*komt bij hem, voor tafel*) Jammaar en de kombel¹⁷ van al: 't is tons nog voor u da'k onder mijn hoofdvlakke krijge!¹⁸

STIEN : Ei ja sésa! Mee een beetje gade gaan vertellen dat het water in mijn ogen gestaan heeft zeker?!

PIJKE : Neen ik, maar als ik het u ga vertellen gade subiet ook water in uw ogen krijgen! Kende gij geen zekere Mado waar dade in uwe jongen tijd nog mee gevreeën hebt?

STIEN : (*verwonderd rechtstaand*) Mado?

PIJKE : Ja, sésa, Mado! Awel, 't was uw oud lief die in mijn oore gezeten heeft!

---

¹⁷ het toppunt

STIEN : (*bang over, voorbij Pijke, naar voorplan rechts om te zien of de vrouwen niet kunnen komen*) Alstublieft Pijke, spreekt hier van Mado niet! 't Is meer of 25 jaar leen en mijn vrouwe loopt er nog jaloers van! (*komt terug bij Pijke*) 't Is nog geen vijf minuten leen dat w'er weere een woordeke over g'had hèn!

PIJKE : Ja, 'k weet het dat z'er jaloers van is, 't is daarmee da'k gezwegen heb. (*kijkt even rond, dan met inwendig plezier*) Ze vroeg achter u.

STIEN : (*wie het schijnbaar ook plezier doet*) Serieus?... Alee... z'heeft mij nog niet vergeten, als 't azo is... (*denkt aan iets*) Maar zeg Pijke, kende gij heur misschien?

PIJKE : Bij neen ik! Maar z'houdt daar café in Antwerpen, en z'hoorde dat we Genteneirs waren als we binnen kwamen. En 't toeval wilde dat z'aan mij kwam vragen of da'k gene zekere Stien Potaarde kende! (*met inwendig plezier*) z'Heeft mij zo 't een en 't ander verteld... g'Hebt gij daar redelijk... sterk mee gevreeën?

STIEN : (*als Pijke*) Jamaar, ze was goed van aannemen, zul... z'Had schuun handjes, schune voetjes, schune... (*toont vaag haar vormen*) ... 'k Heb dikwijls 's avonds weest kaarten, zul.

PIJKE : (*verwonderd*) Weest kaarten?

STIEN : Ei ja, 'k had aan mijn moeder wijsgemaakt da'k in een kaartmaatschappij was en da'k 's avonds moest gaan kaarten... (*beleeft er nog plezier aan*) Mijn moeder heeft nooit niet kunnen verstaan dade van 't kaarten zo kost vermageren!... (*nieuwsgierig*) Enne, hoe ziet z'er nog zo uit?

PIJKE : Daar zulde zelve beter kunnen over oordelen, want ge zijt er mee afgesproken van den achternoenen!

STIEN : (*gelukkig*) Ah ja, sésa! (*denkt er plots aan, verschrikt*) Wade?!!

PIJKE : Ja, ze komt vandaag speciaal veur u van Antwerpen naar Gent. Ge zijt er mee afgesproken ten drijë in 't Gravenkasteel.

STIEN : In 't Gravenkasteel? Waar dat het zo koud is?

PIJKE : Ze sprak eerst van de Veldstraate, maar 'k peize dat het daar te warme zou geweest hèn! Daarmee hé'k ik heur gezegd van naar 't Gravenkasteel te komen.

---

¹⁸ dat ik naar mijn voeten krijg

STIEN : *(kwaad)* Ge zijt gij zeker zot!! *(Gaat vlug naar voorplan rechts weer even kijken of alles veilig is en dan achter tafel naar voor uiterst links)* Ge peist toch zeker niet da'k mij ga blootstellen.

PIJKE : *(verwonderd)* Hein?

STIEN : *(vervolgend)* Aan de coleire van mijn vrouwe?! z' Is al zo jaloers van Mado! 't Zou kunnen gebeuren da'k ook in mijn bedde lig te slapen avec ma gorge en triep! Mado kan van den achternoenen ten drijë in 't Gravenkasteel eiers staan leggen veur mijn part, maar mij zal z'er niet zien!

PIJKE : 'k Zou toch maar gaan, zul Stien. Want als ge naar 't Gravenkasteel niet komt, komt ze zij hier naar uw huis.

STIEN : *(met een luide kreet)* Naar mijn huis?!!

PIJKE : Sttt, zo luide niet!

STIEN : *(terwijl hij weer aan voorplan rechts gaat kijken)* "Zo luide niet"! 'k Peize als het hier vers zal behangen zijn dat het papier weere van mijn muren zal vallen van 't lawijt als ze 't ongeluk heeft van naar hier te komen! *(denkt plots aan iets en komt bij Pijke)* Maar zeg, waar sta'k ik mij kwaad bloed in te maken. Ze kan zij naar hier niet komen. Ze weet mij niet weunen!

PIJKE : *(beteuterd)* Toet¹⁹ Stien, 'k heb heur uw adres gegeven!

STIEN : *(kwaad)* Ei gij stommerik! Gij dubbele stommerik! Gij drij dubbele stommerik!!

PIJKE : *(als boven)* Als 't zo voort gaat kan ik hier niet meer binnen!

STIEN : Ge trekt niet alleenlijk op Landru, maar ge zou er mijn huishouden bij schenden!

4^e toneel : De vorigen, Alfonsiene, Elodie.

(Alfonsiene, die een grote doek bij heeft, op van voorplan rechts. Gevolgd door Elodie die als schort een versleten tafellaken aan heeft en een doek op het hoofd. Stien heeft beide vrouwen niet gezien. Pijke doet onderop teken aan Stien dat de vrouwen daar zijn.)

---

¹⁹ toch wel

STIEN : *(als boven, vervolgend)* Gij spreekt af en ik zou er de gevolgen moeten van dragen! De pap is 't heet en ik zou moeten blazen! Ge peist toch zeker niet da'k mee 't leerke ga uitgaan?!! *(Heeft het teken begrepen, ziet de vrouwen en is in de war)* Ah... dames... 'k heb hulder niet horen binnenkomen... Mijn Alfonsiene is gelijk nen hutsepot, 't is maar als g'hem binnen hebt dade geware wordt dat hij op uw maage blijft liggen.

ELODIE : *(verdacht, nadrukkelijk)* Mee wie is mijne Pijke afgesproken?

STIEN : *(als boven)* Afgesproken?... Euh... ei mee mij... We zijn toch afgesproken veur te behangen?

ALFONSIENE : *(ook verdacht, nadrukkelijk)* Zeg "hutsepot", wat is dat van diene pap die 't heet is?

STIEN : Awel ge moet toch pap hèn veur te behangen?...

ELODIE : *(als boven)* En ge moet er op blazen?

PIJKE : Ei ja! Hoe harder dade blaast, hoe zeerder²⁰ dat hij droogt!

ALFONSIENE : *(als boven)* En wat is dat van mee dat leerke uit te gaan?

STIEN : Neen!... 'k Zegge juist tegen Pijke dat we om 't leerke moeten gaan veur te kunnen behangen... *(tot Pijke, terwijl hij hem nijdig naar middendeur duwt)* Alee vooruit, drijdubbele stommerik, om de leere!... *(groen lachend naar de vrouwen)* 't Is zo ne goede kameraad. *(nijdig)* 't Zou mij spijten moest er daar iets aankomen! *(Af midden fond links, met Pijke, die daarvoor z'n pakje van de paptafel heeft meegenomen.)*

5^e toneel : Alfonsiene en Elodie.

ELODIE : *(nadenkend over, voorbij Alfonsiene, en gaat op stoel links van paptafel zitten.)* Wat zijn die twee weere aan 't konkelfoezen?

ALFONSIENE : Ons mannen zijn gelijk de fanfare van de Grije zusters: als de chef daar niet is beginnen ze vals te spelen. *(bezielt Elodie)* Zeg Elodie, ge gaat toch al zittend mijne grote kuis niet meehelpen doen zeker?

ELODIE : Neen ik, maar 'k peize daar mee den eerste keer op: 't is in de fond niet veel avance da'k naar hier gekomen ben, 'k moet weere voort!

---

²⁰ hoe vlugger

ALFONSIENE : *(droog)* Alee bedankt. Wat drinkte?

ELODIE : Jamaar, 'k moet nog veur mijn eten zorgen en mijn eten gaat veure, zul. Mon mangoir c'est devant. *(staat recht)*

ALFONSIENE : Hoe? We waren toch afgesproken dade bij mij ging blijven eete?

ELODIE : Ja 'k weet het, maar 'k heb veur heel de Gentse fieste twee logeurs. Mijn nonkel Alewis en zijne zeune komen heel de Gentse fieste bij mij eete. Ei ja, zijn vrouwe, mijn tante Charlotte is veur drij weken naar de zee en z'hulder moeten werken, zo 't moet toch iemand veur hulder eten zorgen en mijn tante Charlotte weet da'k een goede kokesse ben! Je suis une bonne bouilleuse!

ALFONSIENE : Enfin, ze kosten hier toch ook blijven eete hèn veur vandaag? Mijn Simonne en heure man komen ook naar hier en of da'k er nu veur zeven koke of veur negen... ter zal er op die twee niet op aan komen!

ELODIE : Serieus? Awel dat is vriendelijk Alfonsiene. 't Is juist gepast, want ze komen achter hulder werk naar hier veur mij te komen halen. *(installeert zich terug op stoel links van paptafel)* Wanneer gade aan uw eten beginnen Alfonsiene?

ALFONSIENE : *(spottend, vriendelijk-nijdig)* Wat zoude willen veur dessert? Een appeltaarte of een harde mastelle²¹?

ELODIE : Een harde mastelle mee vliendersirope! Une mastelle forte avec de la sirop de papillon!

ALFONSIENE : *(opschietend)* Zeg madam 'papillon', ge spreekt gij wel van eete, maar ge spreekt niet van te werken. Ge zijt naar hier gekomen veur mij mee 't helpen, zul!

ELODIE : *(rechtspringend)* Och, 't is ook nog weer, 'k had het al vergeten. 'k Ben wreed vergeetachtig geworden sedert mijn operatie.

ALFONSIENE : *(verwonder)* Operatie? Van wat zijde gij geopereerd?

ELODIE : 'k Ben verlede weeke gevaccineerd geweest.

ALFONSIENE : Veur die blaze onder uw oksels weg te krijgen zeker? *(heeft het doek genomen)* Alee kom, we gaan eerst die kasse een beetje verzetten dat w'er dienen doek kunnen overhangen. *(Ze verzetten de kast – Alfonsiene vanachter en Elodie vanvoor – zodat de rug van de kast zichtbaar wordt voor het publiek.*

²¹ rond sandwichbroodje met gat in het midden

*Aan de rug van de kast hangt een briefje met een duimspijker vast gemaakt.
Alfonsiene smijt het doek over de kast.)*

ELODIE : *(die het briefje bemerkt heeft, verwonderd)* Zeg Alfonsiene, wat hangt er hier van achter aan uw kasse? Quesce-qu'il pend derrière ta caisse?

ALFONSIENE : *(terwijl ze nog bezig is)* Wat is 't er van mijne derrière?

ELODIE : *(verbeterend)* Le derrière de ta caisse! 't Er hangt een briefke aan *(doet het briefje er af)*

ALFONSIENE : *(komt bij haar, Alfonsiene links en Elodie rechts)* Wat briefke? Toog ne keer? *(ze neemt het briefje en opent het)* 't Staat iets op geschreven... *(probeert het te lezen)* 'k Kan 't niet zien, 'k heb mijne bril niet aan. *(geeft het aan Elodie terug)* Kunde't gij lezen, Elodie?

ELODIE : Ja ik, ik heb nog goed ogen. J'ai des bons oeils! *(maar het gaat toch niet gemakkelijk om te lezen)*

ALFONSIENE : *(ongeduldig)* Awel, wat gaat er van komen?

ELODIE : Jamaar, 't is net gemakkelijk zul Alfonsiene, 't is in een vreemde taale geschreven.

ALFONSIENE : *(verwonderd)* Een vreemde taale?

ELODIE : Ja. *(lezend)* ... Lieweling...

ALFONSIENE : Lieweling? Is dat een vreemde taale, Ei 't is Vlaams!

ELODIE : Ja? Tiens! Ei ja, 'k ben niet geweune van Vlaams te lezen 't is altijd Frans... *(terug lezend)* Lieweling... ik heb u... lief... nooit... zal ik u vergeten... Ik zie u... zoals afgesproken... zaterdagmiddag... *(of ze zegt de dag dat de vertoning plaats heeft)* ... in het Gravensteen... Getekend: M.

ALFONSIENE : *(verwonderd)* Getekend M?

ELODIE : Ja, de M van mametsoeze²².

ALFONSIENE : *(als boven)* Mametsoeze? De diene ken ik niet!

ELODIE : Jamaar neen, 'k wil zegge: de M waar dat mametsoeze mee geschreven wordt. 'k Kan de M zijn van Mier of de M van "mol, mol waar zitte"...

ALFONSIENE : *(nadenkend)* "Ik zie u zaterdagmiddag"... 't is tons van den achternoenen, want we zijn zaterdag vandaag.

---

²² moederskindje

ELODIE : Ja,'m... (*lezend*) In het Gravensteen... (*sprekend*) Dans les tombeaux de pierre.

ALFONSIENE : (*steeds nadenkend*) En getekend mee een M?... Van wie zou dat zijn?... Mijne Stien heet Stien en mijn Frieda heet ook azo niet.

